

Ja, die Zeeuwsche kleederdrachten! Eenvormigheid is de vloek van het moderne leven, heeft iemand gezegd; en al zegt men het niet zoo sterk, toch stoot men zich wel eens aan de eenvormigheid onzer dagen. Waar ge komt in Europa of in Amerika, ge ziet dezelfde kleding, dezelfde stroohoeden, dezelfde laarzen; als ge eens iemand wilt zien, die anders gekleed is, moet ge naar China en Japan, of — naar de uithoeken. Scheveningen, Marken, Volendam, onze visschersplaatsen, hebben nog hun plaatselijke kleding, doch Zeeland spant de kroon. Verschillende dorpen hebben verschillende kleedij; zelfs kunt ge soms aan het kleeid zien, of de gekleede Roomsche is of Protestant. Natuurlijk heeft de afgezonderdheid der eilanden de eigen kleding doen bewaren; ik vermoed echter, dat er ook wel een beetje vasthoudendheid van karakter achter zit, en misschien ook wel een beetje ijdelheid. Want de kleding is mooi; ik bedoel die der vrouwen.

Ik zag op Walcheren niet dat bonte tooisel, waarin echte of nagemaakte Zeeuwsche dienstmeisjes in onze groote steden verschijnen; het gewaad — ik ben heusch geen kenner — leek me eenvoudiger. Een donker nauwsluitend jak, laag uitgesneden om den hals, van voren een heldere geruite boezendoek, in een punt beneden eindigend, een wijduitstaand stel rokken, een hagelwitte muts, eenigszins tonvormig, waar van voren de krullen van het oorijzer en een donkere lok uit komen kijken — zoo zie ik het kostuum van Walcheren, en ik vind het niets erg, als mijn Zeeuwsche lezeressen mij uitlachen om die beschrijving.

Twee dingen echter trokken bijzonder mijn aandacht. Walchersche boerinnen dragen de armen bloot tot ver boven den elleboog; dat deden volgens Tacitus de Germaansche vrouwen ook, en Zeeland is een van de zeer weinige plaatsen, waar in twintig eeuwen dat gebruik niet veranderd is. Dat het voor de gezondheid niet schadelijk is, daarvan getuigde wel de kleur van die armen.

En voorts lette ik op de kleur van de haarlok, die schalks onder de muts wegstijkt. Als ik goed gezien heb, is het een lok, die vooruitgekamd en weer teruggelegd is. En die lok was bijna altijd donker, zelden blond. En al zweemde hij meer naar het blonde, toch waren de oogen, die er onder schitterden, onveranderlijk donker van kleur. Zeeuwen zijn niet blond; ook de huidskleur is niet bijzonder blank. De boeren waren zóó sterk gebruind door de zon, dat men in ernst denkt aan een Zuidelijker type.

Hoe komen de Zeeuwen zoo donker? Men zegt wel, dat in Zeeland veel Spaansch bloed is, maar ik kan het niet gelooven, want de Spanjaarden hebben er indertijd wel veel vertoefd, en er zelfs wel sporen in de taal achtergelaten, zoodat een veulen in het Zeeuwsch b.v. een kacheltje heet, (cavaletta,) maar — ze waren er als vijanden, niet als vrienden. Ik wil veel liever gelooven, dat de Zeeuwen ook vóór den Spaanschen tijd reeds even donker waren, en dat ze nimmer zoo blond zijn geweest als bijv. de Friezen. Ethnologen kunnen misschien wel uitmaken, of de Zeeuwen wel tot Germaanschen stam behooren, en of ze niet eerder verwant zijn aan de oorspronkelijke bewoners van Frankrijk, de Kelten, wier nakomelingen ook aan den overkant der Noordzee, in Wales, Ierland en Schotland, op de uithoeken wonen.

De lezer moet niet meenen, dat ik al deze overpeinzingen maakte, terwijl ik de Souburgsche school zag uitgaan. Als ik wandel, kijk ik alleen; de overpeinzingen komen later, wanneer ik schrijf over 't geen ik zag. Op mijn wandelingen heb ik te veel genot, om mij bezig te houden met veel gedachten.

En om een wandeling te genieten, daartoe was hier gelegenheid. De weg terug naar Middelburg is heel wat mooier dan de weg heen. Deze oude Vlissingsche weg is echt Walchersch; hij slingert naar links en naar rechts; hij heeft hooge boomen; hij heeft tusschen die boomen breede heggen van half opgaand hout; hij heeft hier en daar een boerenhuis, versholen in 't geboomte, en hij leidt door een gehucht, waar de huizen wat dichter staan en waar voorheen zich een kasteel bevond. Abeele heette

het, gelijk het gehucht nog heet. De weg heeft een bestrating van keien, maar aan den kant is een pad voor voetgangers en wielrijders, en de weg is breed, veel breeder dan tegenwoordig noodig is, nu het verkeer gaat langs den nieuwen weg bij het kanaal, en nu langs dien weg de stoomtram met zes wagens tegelijk de reizigers vervoert. De oude Vlissingsche weg is daardoor eenzaam geworden, doch juist die eenzaamheid verkwikt den wandelaar, die volop geniet van zijn vakantie.

A. L.

DE JONGE ARABISCHE.

Daar bestaat onder de Arabieren een spreekwoord: „Een brave vrouw is meer waard dan een juk ossen, die arbeiden." Wie er een diepen zin in zoeken wilde, zou zich zeer teleurgesteld gevoelen. 't Is recht prozaïsche levenswijsheid. En deze prozaïsche waardeberekening is de onder ons vaak met zulk een romantisch waas overtogen vrouwenvereering van de bruine zonen der woestijn. Nergens toch onder de halfbeschaafde volken der aarde is de plaats der vrouw zóó laag; nergens is de vrouw zoozeer koopwaar als bij de Arabieren. Ongeveer op 12- of 13-jarigen leeftijd wordt zij door haar gade van haar ouders gekocht voor een som, waarvan het bedrag zich regelt naar haar lichamelijke schoonheid, haar bekwaamheid in vrouwelijke handwerken en zoo voort, en met dien koop wordt zij in letterlijken zin het eigendom van haar man. Als een slavine, als een gevangene te midden van medegevangenen, sleept zij haar leven voort, naar de willekeur van haar man in harden arbeid of in een ellendige weelde, waarin zij van de buitenwereld geheel wordt afgesloten. Het eenige, dat haar vreugde geeft, is haar opschik. Zij beschildert haar gelaat en haar handen, verft haar nagels, wenkbrauwen en oogleden, tooit het haar met allerlei vergulde sieradiën, draagt zijden gewaad van bonte kleur, en mest zich letterlijk, om de hooggeschatte en voornaam geachte gezetheid te verkrijgen, door het gebruik van meelspijzen en het vleesch van jonge honden. Zoo vloeien haar jaren traaglijk voort, en binnen weinig meer dan twintig jaren is haar schoonheid uitgebloeid, en is zij dikwijls afschrikwekkend leelijk. Dan geeft haar gade aan een jongere vrouw de voorkeur.

't Kan niemand verbazen, dat zij niet veel liefde voor haar echtgenoot gevoelt. Schakingen komen dan ook bij de Arabieren bijna dagelijks voor, en ze worden vaak met voorbeeldelooze stoutmoedigheid uitgevoerd. Zulke schakingen maken dan ook voor een groot deel de stof uit van de schoonste Arabische liederen. Zoo bezingt Amzilkais, een dichter, die door Mohamed „de vaandeldrager naar de hel" wordt gescholden, een nachtelijke schaking, waarbij de vrouw met den slependen zoom van haar gewaad de voetstappen in het zand uitwischt om haar spoor en dat van haar schaker aan den vervolger te onttrekken. Een ander van deze liederen schildert de samenkomst van een Bedoeien en een vrouw uit de stad, die met haar geliefde wil ontvluchten, maar als geboeid staat aan de wieg van haar kind en zich bezorgd maakt, dat de vermetelheid van haar nachtelijk avontuur het kind in zijn sluimer zou kunnen storen.

Niet zoo ellendig is het lot van de vrouw bij zulke stammen, waar de man, door de armoede gedwongen, zich niet de weelde van meerdere vrouwen gedoogen kan. Hier is de vrouw ten minste de levensgezellin van den man, ook al valt het grootste deel van het dagwerk haar ten deel. Bij vele stammen bestaat nog heden de bruid- of maagdenroof. De man moet zich zijn vrouw uit de dochters van een andere familie rooven. Dat loopt zelden

zonder bloedvergieten af, en vaak moet de bruidegom bij zijn poging tot schaking het leven laten. Bij andere Bedoeïenen-stammen heeft deze overoude gewoonte een zachter karakter, den aard van een spel gekregen. Nadat de koopprijs door den bruidegom aan de ouders der bruid betaald is, wordt de bruid geroofd, als of dit ernstig gemeend ware. Maar men is op de schaking voorbereid, en de schaking wordt tot een fantasiëspel, waarbij het echter nog al eens voorkomen kan, dat de gelukkige bruidegom door den ter zijde gestelden medeminnaar halfdood geschoten of geslagen wordt.

Wie onzer denkt hierbij niet aan Hagar, Abrahams dienstmaagd, spottend met Sara, de onvruchtbare, spottend, evenals haar zoon, met den zoon der belofte; en aan het Goddelijk bevel: Drijf de dienstmaagd uit met haren zoon! Wie denkt niet, zij het niet met verschooning, aan de uitgedrevene, wijkende uit de tent d'ergelofte, voortgedreven in de zandwoestijn der volken en der wereld, boven haar hoofd slechts Gods algemeene gratie, maar toch ook aan de krampachtig saamgewrongen handen van den aartsvader en diens stamelende bede: „Och, dat Ismaël leve voor Uw aangezicht!”

En was daar niet reeds verhooring dier bede? Neen, binnen de plooiën der aartsvaderlijke tent moge geen plaats zijn voor twee vorstinnen, voor „twee schoone spruiten van één stam, den herder en den held, den woudstier en het lam,” toch blikte eenmaal de blik eens engels ontfermend neer op het tot sterven neergelegd kind en het brekend hart der moeder, en nòg zwerven de nazaten door het woestijnzand, of waggelend op de maat van het levend schip der woestijn, of vliegend, ten strijd met de omgeving gewapend, op den rug van hun vliegend ros. Nòg schudt de moederschoot van Hagar, als van volken, stroomen van veroveraars, die drie werelden overstelpen en slechts over de Pyreneën terugwijken voor den geweldigen hamer van den grooten Karel. Wèl zijn de Alhambra's ontwijd met het bloed der Abencerragiërs, wel zijn de scholen van Averroë, de letterkundige hoven gesloten, de stoelen voor alchymie en sterrenkunde staan nu ledig, en de hamer van Granada's beeldhouwer is hem uit de verstijfde handen gevallen, geen Harun-al-Raschid wedijvert langer met den machtigen Carolinger. Wèl zijn de Christenen ontwaakt uit den Middeneeuwischen slaap, uit den nacht, waarin alleen de Halve Maan met heel haar sterrenwacht heerschte, wèl heeft die Christenheid getracht aan Hagars zaad het land, den zoon der belofte toegewezen, te ontrukken, doch ook deze poging, hoe vaak herhaald, mislukte. Zelfs viel de stad van Constantijn den Muzelman in handen, maar aan Hagar is een kind

geboren, een zoon van de Oostersche natuur, die het bezielend krijgsgenie aan den trots van den Koreischiet en het betoovrend dichtvuur van den Oosterling paarde, en in hem, in Mohamed, draagt geheel Hagars zaad bij den zegen over Ismaël gesproken, den vloek over de uitgedrevene in de woestijn, den vloek over de vrouw, die spotte met het beloofde zaad.

Maar ook nu ontbreekt het haar niet aan troost, de jonge Arabische op de reis door de zandwoestijn. Reeds bracht Scheba's koningin haar hulde aan Sara's grooten zoon Salomo, maar straks bracht ook Arabië zijn goud, zijn wierook en myrre aan het beloofde Zaad uit Sara's schoot, in Bethlehems kribbe. En eenmaal zal Sions stad wemelen van de rammen van Kedar, van de kemelen van

Nebajoth, Midian en Hefa, eenmaal als het deksel der oogen van Israël zal weggenomen zijn en het zien zal, Wien het doorstoken heeft. En dan zal ook Hagar te midden van al haar kroost, met Jood en Indiaan, neerkielen aan den voet van den troon, van den Zoon der Belofte, dien ze op Sara's schoot waagde te bespotten.

„De moeder Ismaëls! Op u
een laatste blik!
Op u, te midden van dier
steenwoestijnen schrik.
Gij, ongetrooste, gij, door
onweer voortgedrevene;
Aan zielesmart, ellende en
wanhoop prijsgegevene,
Gij ook, gij gaat in 't eind
den God des hemels eer.
Hij kwam, Hij sprak tot u.
De hoogten vielen neer.
Gij gaat voor Sara's voet uw
dwazen trots bekennen;
Gij wilt in Abrams tent u
aan Gods ord'ning wenen!”

Doch neen, een laatste blik op onze jonge Arabische! Ja, hoe dof, hoe moedeloos haar blik ook in de toekomst stare, waar haar blik niets ontdekt dan de vrouw als verkochte, verkocht aan den wellust of aan de traagheid des mans — ach, waarom toch? Omdat de nevel van het Mohamedanisme haar blik verduistert. Maar

ook haar ure komt! Dan zal zij haar sieradiën van zich werpen en het juk van den woudezel zal van haar schouderen vallen, en ook zij zal zich aan Gods ordening wenen en voor den Zoon der Belofte buigen.

„Ja,” roept ge en voelt met één geheel uw aanschijn vrij!
„O God des levens! Gij zaagt neder . . . ook op mij!”

P. J. K.

